

Alarko'nun Sektöründe Öncü Olan Kuruluşu: ALPOM

Günümüzde Alarko Carrier Sanayi ve Ticaret (ACST) bünyesinde önemli bir üretim tesisi olan Alarko Pompa Müessesi (ALPOM) 1974 yılında kuruldu. Ancak Alarko Sanayi Ticaret (AST) ALSAC Fabrikası'nda değişik tiplerde pompa üretimi başlamış ve oldukça yol alınmıştı. 1974 yılında pompa üretiminin ulaştığı kapasite ve üretim çeşitliliği bu faaliyetin ayrı bir organizasyon olarak düzenlenmesini gerektiriyordu.

1973 yılı sonunda ALPOM'un kadrosu 8 mühendis ve yüksek mühendis, 36 beyaz yakalı uzman ve personel 135 teknisyen ve işçiden oluşuyordu ve iş hacmi 17 milyon TL'yi bulmuştu. Üretim programı "Perfecta devridaim tulumbaları, altı ayrı model santrifüj tulumbalar, dalgıç tulumbalar, dişli tulumbalar" gibi geniş bir yelpazeyi kapsıyordu.

1974 yılı AST Faaliyet Raporu'nda ALPOM'un kurulmasından sonra bir yıllık faaliyet sonucunda, "personel sayısında hiçbir artış olmadan üretimin %30 oranında artarak 24 milyon TL'yi bulduğu" açıklanıyordu.

Bu gelişme pompa üretiminin ayrıca örgütlenmesine zamanında karar verildiği ve başarıyla uygulandığını gösteriyor. Bu gelişim ile birlikte pompa üretimi için ayrı bir fabrika kurulması da gündeme gelmiş ve gerekli ön araştırmalar başlamıştı. Önce pompa üretim tesisinin İstanbul içinde yapılması düşünüldü. Fakat gerekli teşvik belgelerinin alınamaması sonucu tesisin, o yıllarda İstanbul dışında sayılan ve sanayi yatırımları için teşvik verilen, Avcılar'da kurulması kararlaştırıldı. Ancak bu girişim de sonuç vermeyecek, ALPOM Fabrikası on yıllık bir süreç içinde Dudullu'da bugünkü yerinde kurulacak ve faaliyete başlayacaktı.

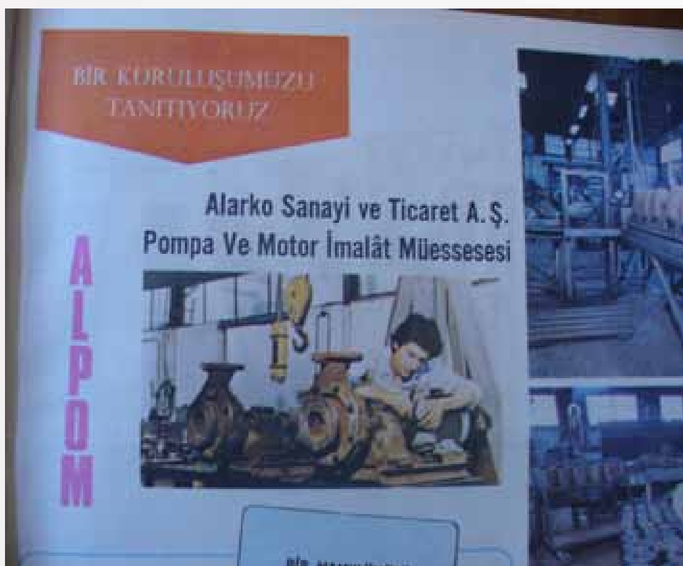
1950'lerde Türkiye'de Pompa

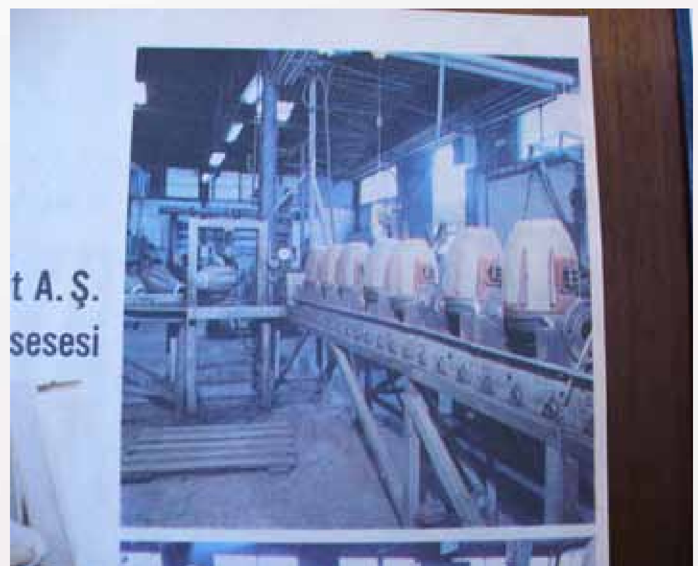
AST, pompa konusunda, faaliyet alanı nedeni ile, daha kuruluş döneminde, 1950'li yılların ortalarından itibaren çalışmalar yapmıştı. İlk ilgilendiği pompa tipi kalorifer tesisatları için gerekli olan o günlerin söyleyişi ile "devridaim tulumbaları", bugünün söyleyişi ile "sirkülasyon pompaları" oldu. İlk dönemde bu pompalar dışarıdan ithal edildi.

1950'li yıllarda Türkiye'de pompa imalatı henüz gelişmemişti. Pompa talebi genel olarak sanayi tesisleri ve buralardaki üretim süreçleri için oluşuyordu. Bu tesislerin hemen tümü kamu yatırımıydı ve çok çeşitlilik göstermiyordu, Daha çok tekstil, şeker, kömür ve maden üretimi, işlenmesi gibi orta ve ağır sanayi alanlarında yatırım yapılıyordu.

1950'li yıllar boyunca tarım alanında üretimi artırmak için kuru tarımdan sulu tarıma geçilmesinin teşvik edilmesi sonucu pompa ihtiyacı ortaya çıktı.

Başlangıçta santrifüj pompalarla akarsulardan ve geniş kuyulardan sağlanan su ihtiyacı, talebin artması sonucu bu kaynaklar yetersiz kalınca ve akarsuyu olmayan yörelerde de sulu tarım ya-





pılabilmesi için, 1970'lerde derin kuyu ve dalgıç pompa üretimini ortaya çıkardı.

Aynı dönemde, daha önce anlattığımız gibi, önceleri sanayi alanında daha sonra konutlarda ortaya çıkan ısıtma ve su soğutma gibi ihtiyaçlar da, 1970'lerden sonra değişik pompa tiplerinin üretilmesini sağladı. Sanayinin yapısının değişmesi ve çeşitlenmesi, küçük ve orta büyüklükte özel işyerlerinin ortaya çıkması ve yaygınlaşması da, değişik iş süreçlerinde kullanılacak çeşitli tiplerde pompa ve bununla birlikte vana üretimini geliştirdi. Bu süreçlerde Alarko pompa sektörünün öncüleri arasında yer aldı.

1950 ile 1960'lı yıllar boyunca Türkiye'de pompa ihtiyacı, esas olarak yurt dışından sağlandı. Başlangıçta İstanbul, İzmir, Adana, Konya vb gibi bölgesel merkezlerde pompa tamirhaneleri ile pompa ustaları ortaya çıktı. Bunlar çok sınırlı üretim olanakları içinde bozulan pompaları onarıyor, gerekli olan ve bulunmayan parçaları yapmaya çalışıyorlardı. Bazen ellerindeki malzemelerle pompa da "topluyorlardı". Bölgesel olarak servis veriyorlardı. O günlerin ulaşım olanakları içinde başka bir ile gidip pompa onarımı yapmak günleri alabiliyordu. Bu süreç içinde merkezlerde ve Anadolu'da, daha sonra küçük işletmelerin öncüsü olan, hidrolik pres yapan, pompa "toplayan", hemen her türlü tarım makinası yapan ustalar oluşmuştu.

İlk Pompa Sanayisinin Oluşumu

Bu koşullarda Türkiye'de ilk ciddi pompa üretimi 1965 yılında Ankara'da Layne/Bowler firması tarafından gerçekleştirildi. Layne/Bowler'in (L/B) öyküsü, 1882'de Mahlon Layne'nin açtığı derin kuyudaki suyu, yer üstüne çıkarabilmek için bir pompaya ihtiyaç duymasıyla başlamıştı. Santrifüj pompalar belli bir derinlikten fazlasından emiş yapamadıklarından, suyu kuyudan çekebilmek amacıyla kullanılacak pompanın farklı olarak tasarlanması gerekiyordu. Yeraltı sularını insanlığın etkin kullanımına kazandıran mucit M. Layne ile girişimci " P.D. Bowler"in, birlikte, 1903 yılında, Mississippi'de başlattıkları Layne/Bowler imalatı düşey milli ve dalgıç dik türbin pompaların öncüsü oldu.

L/B Türkiye'de özel kanunla, bir devlet teşekkülü olarak ve büyük olanaklarla kuruldu. L/B, firmanın teknolojik ortağıydı. O yıllarda, sanayileşme sürecinin daha başında olan Türkiye'nin, pompa ithalatı için gerek duyduğu kaynaklarda önemli bir tasarruf sağlayan firma kısa sürede bir pompa üretim merkezi haline geldi; sadece Türkiye'de değil, bölgesinde de teknolojisini yaydı; satış sonrası hizmetlerinde de öne çıktı. L/B firmasının tanınması sonucu sadece Türkiye'de değil, ihracat yaptığı diğer ülkelerde de pompalarının taklit edilmesinin yolunu açtı. Bu yolla pompa sektörünün oluşumu başladı.

Alarko'nun Öncü Rolü

AST, aynı dönemde başlangıçta dışarıdan ithal ettiği pompaları ALSAC bünyesinde oluşturulan pompa bölümünde toplarken, 1970'lerin başında "lisanslı" olarak pompa üretimine başlamıştı ve ortaya çıkan yöresel ve küçük işletmelere göre ülke çapında pazara açılan ve hizmet verebilen, yüksek üretim kapasitesine sahip olan kurumsallaşmış tek firmaydı. Alarko bu özellikleri ile ve pompa konusunda yaptığı teknik yayın ve desteklere Türkiye'de pompa sektörünün oluşumunda öncü rolü oynadı.

Türkiye'de pompa sektörü ABD ve Avrupa'da ortaya çıkan pompa sektöründen yetmiş yıl sonra olsa da, günümüze kadar teknolojik olanaklarını geliştirerek, Ar-Ge çalışmalarını sürdürerek ve POMSAD (Pompa Sanayicileri Derneği) etrafında örgütlenerek ihracat da yapan önemli bir sanayi sektörü haline geldi.




Producing excellence for customers' convenience

